

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$ an
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unitatea

Insertiuni

Un șir garmond:
o dată 14 fil., a doua órá
12 fil., a treia órá 10 fil.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la «Re-
dactiunea și Admini-
strațiunea Unității»

în

Blaș.

Fóe bisericescă-politică.

Anul XI.

Blaș 24 August 1901.

Numérul 34.

Congrua și clerul unit.

— o voce de afară —

Starea precară, în care se află de prezent clerul gr. cat. este recunoscută de toți și o știu acesta contrarii nostri fórté bine, căci atâtea dovezi ne-au dat tot de una, și mai ales de vr'o câți-va ani înóce, că acesta stare lor li e bine venită, pentru ca să ne exploateze după bunul plac spre a ajunge la scopul urmărit de ei în decurs de zeci de ani: la înfrângerea cerbiei noastre în cestiuni bisericesci și naționale și supunerea noastră necondiționată intențiunilor lor de interes cultural și național exclusiv magiar.

Ne-am unit cu Biserica Romei și deci la insistința și promisiunile partidei mai favorisate și deci mai puternice pe acel timp, strămoșii nostri au contat la un viitor mai fericit din toate punctele de vedere, și mai vértos au contat la aceea, că clerul unit va fi scos din sărăcia în care se află și ast fel se va ușora posibilitatea înaintării independente și a sale și a poporului pe care îl păstorește.

Au trecut mult timp de atunci, au trecut două sute de ani și timpul acesta nu ne-a adus altceva, de cât neclătita credință, că promisiunile azi atât de vechi, nu se vor implini sau în cazul cel mai rău, vor ajunge la un sfârșit neașteptat și nedorit de nimenea.

Tóte confesiunile din țară, chiar și frații gr.-orientali, atât de urgisiți pe acelea timpuri, azi sint împărțasiți de o bunăvoință, póte neașteptată de ei, să înțelege în forma cum o véd ei azi, numai noi gr.-catolicii sintem supuși unei probe prea grele, la al cărei sfârșit te îngrozești a te și cugeta.

Și óre pentru ce? Pentru că clerul nostru inzestrat cu cultura și inteligința recerută de timpul nostru, își îndeplinește cu acurateță datorințele sale față de stat și patrie?

Pentru că poporul nostru, condus de acest cler, încă contribuie pe altarul patriei în proporție cu celea alalte popóre cu sângele și avutul său? Sau dórá pentru-că ținem cu atâtea cerbie la sântele noastre așezăminte bisericesci și naționale?

Da, o mărturisim pe față, că Biserica și națiunea ne sint scumpe ca

lumina ochilor, ca sufletul din noi și nu am permis și nu vom permite nimănui, nici acum nici în viitor, ca sub anumite îndulciri, fie de ori ce soiū, să ni le pângărescă.

Aducă-și aminte deci aceia, cari cu scopuri ascunse, doresc îmbunătățirea sorții noastre, că o biserică și națiune au și ei, și ce ar zice și ce ar face, când ar observa că alții sub anumite pretexte le împedeca înaintarea sau chiar ar voi a-le răpi acestea atât de scumpe elenodii, basa esistenței ori cărui popor? Cât de mult și de tare țin ei la privilegii și prerogative, dovedesce secolul numai acum apus, plin de lupte pe toate căile! Nu dorască deci nici de la noi, ca lași să fim și de batjocura lor, și altor némuri de ris!

Sintem cetățeni devotați întru împlinirea tuturor sarcinilor și datorințelor impuse nouă, ne sacrificăm totul pe altarul patriei comune, sintem loiali supuși Domnitorului nostru glorios, avem deci dreptul a ne împărțasi din toate favorurile acestei patrii, carea nu póte fi numai față de noi mașteră și nesimțitoare.

Între ciocan și nicovală am ajuns prin consultările celea multe ale prelaților catolici, referitoare la sistemizarea congruei împreunata cu așa poreclita „autonomie.”

Protestările iubiților nostri Archierei și celea ale conferinței din Cluj, că bisericii noastre nu-i trebuesce o autonomie catolică, termin prea vast, oi autonomia românăscă greco-catolică voim cu toții; aceste protestări, ca multe altele, au devenit ilusorii, și azi corul episcopatului catolic întreg nisuieste înainte cătră ținta contopirei noastre în autonomia catolică sperând, că pe noi pentru vr'o sumuliță bagatelă sub titlu de salar ne vor momi, căci dór săracului miser întinde-i cât de puțin pentru ușorarea lipsei lui și éta l'ai deobligat ca să-ți primască toate voințele și intențiunile tale, juste, ne juste fie acelea!

Nu, nici o dată nu! Săraci sintem o recunoștem, dar avem consciința de sine, care ca o stâncă tare va sta ori când în fața uneltirilor ascunse cât de afund, sub luciul argintului sunător!

Timpurile trecute ne au învățat în de ajuns, ca mai trezi să fim în viitor și apoi vedem și cunoștem, că șovinismul autonomiștilor azi a devenit atât de îndrăzneț încât uitându-și, de scopul

sfinț și măreț al Bisericii lui Christos pe pământ, voesce a să obrude și până lângă altariul Domnului puterilor!

Între ast fel de împrejurări critice și pe lângă prevederea sigură a desastrelor ce amenință biserica noastră greco-catolică, devisa noastră să ne fie: *autonomie românăscă greco-catolică cu abandonarea congruei catolice și întregirea venitului din partea statului pe calea autorităților noastre supreme bisericesci.*

La acesta se recere înse solidaritate, care este principiul pe care se basază ori ce acțiune doritoare de a ajunge la un scop just și drept.

Și se pare că e o *făcătura*, că la poporul românesc tocmăi acest principiu și aplicarea lui mai în toate acțiunile sale e cu totul ne băgat în samă, ba chiar uitat.

Ni-o dovedesc acesta desastrela la cari am ajuns pe toate terenele și mai ales pe cel național.

În contra noastră ca Biserica, cu drepturi date și recunoscute prin atâtea decrete și patente împărătesci, se luptă azi sistematic pe două căi, cu scopuri contrare libertății și caracterului religiunii noastre. Nu e timpul sosit, ca să arătăm desastrela isvorite din succesele acestor lupte, ori ce bărbat cu inima pentru biserica sa și care a urmărit cu atențiune desbaterile în cestiunea congruei, pe cum și modul împărțirii nefericitului ajutor de stat, póte prevedé ușor sfârșitul.

E timpul suprem ca să ne decidem și noi a ne apăra libertatea și autonomia noastră bisericescă, basa desvoltării și consolidării individualității noastre naționale, dacă nu voim, ca să se rostască asupra noastră judecata lumii civilizate, că sintem un popor, cari se părăsesce el însuși pe sine!

Da, să începem cu toții, cler și popor, până încă nu e târziu, o mișcare solidară și sistematică întru apărarea sfințelor așezăminte ale bisericii noastre și a asigurării esistenței noastre ca cler independent.

Mai înainte de toate solidari să fim cu toții, toți pentru unul și unul pentru toți, cu o inimă și suflet și într'un cuget și simțămint solidar, să ne decidem la o defensă legală, chiar la luptă permisă față cu toți, cari nisuiesc contra caracterului religiunii noastre, contra libertății și autonomiei noastre.

În scopul acesta o adunare de cler și popor imponentă, unde să ne descoperim durerile noastre, să ne formulăm, precisăm și prezentăm postulatele noastre asigurate prin legi și bule papale, apoi chiar o deputațiune la Înaltul și gloriosul nostru Rege apostolic cu un memorandum redactat în sensul: că noi autonomie românească gr. cat. voim și întregirea venitelor preoților de cătră stat pe calea autorităților noastre supreme bisericesci.

La acesta să ne gândim cu toții între împrejurările critice la cari am ajuns, să ne gândim și lucrăm până încă nu e târziu!

Să ne facem datorința față de noi și posteritate, a cărei judecată ne va urmări și în morminte, ér peste cei nemernici și slabi de inger să trecem la ordinea zilei pe buzele noastre cu un zimbet de compătimire.

frate mic.

Revistă bisericescă.

Roma. Aici s'a constituit un comitet, care să pörte de grije de bunul și vrednicul succes al serbărilor jubulare, ce se vor ține din prilejul aniversării a 25 a Pontificatului Sfințit Sale. Comitetul provocă în cuvinte însuflețite lumea catolică, să participe la serbările acestea.

Revistă politică.

Franța. O vie bucurie a cuprins pe Francezii la scirea, că Țarul cu Țărevna vor visita Franța. Ziarele toate

sînt pline de lungi articoli asupra acestui eveniment îmbucurător. Deși programa nu e statorită încă oficios, totuși să vorbesc de reviste navale și alte serbări ce se vor aranja în onóra marelui aliat.

Transvaal. Generalul Kitchener a dat o proclamație în care spune, că va purcede de aici înainte cu cea mai mare asprime. Proclamația acesta a făcut sânge rău nu numai la Buri, ci chiar și în Anglia. Generalul Botha a răspuns cu aceea, că a promis să impusce pe toți oficerii englezi prinși. Lordul Salisbury a fost provocat să demânde lui Kitchener să revöce proclamația care în loc să linișcescă, va esacerba numai pe Buri.

Correspondințe.

Mormintul lui Acațiu Barcsai.

— Scrisöre particulară a „Unirei.” —

În tractul protopopesic al Fărăgăului, din cottul Clușului se află comuna românească, Cosma. În această comună, în imediată apropiere de grajdul parochial, se află o simplă cruce de lemn, care pörta inscripțiunea: „Aci odihnesce în Domnul Krai Borcsai,” ér mai în jos: „Ridicată prin Vărădi Simion spre vecinică pomenire.” — Aci se sustine de cătră unii, că ar fi înmormintat principele de odinöră a Transilvaniei Acațiu Barcsai.

Pentru a face săpături în fața locului și pe baza documentelor istorice a constatată identitatea mormintului, o comisiune din Cluș, constatătoare din vice-comitele Dozsa E. Dr. Márki Sándor prof. univ. Dr. Posta

Béla prof. univ. Pompeiu Hossu protoinginer comitatens. Pákey Lajos architect și Hevesi redactor la M. Polgár din Cluș, însoțit de doi frați Barcsai Domokos dep. dietal și Barcsai Tamás proprietar, ca descendenți ai fostului principe, pe cum și alți mulți din jur, au eșit în 16 crt. la fața locului în Cosma. Fiind că mormintul din ceștiune este îngremiat cimterului gr. cat. și respective intravilanului parochial, vice-comitele a avisat pe Escelenția Sa Mitropolitul nostru, cerându-i concesiuine, care a și binevoit a o da, delegând din parte-i pe protopopol tractului Clemente Raicu și preotul din Cosma S Chibulcutean.

Causa cercetării mormintului.

Pe cum acest mormint a stat apröpe 250 ani necunoscut de nimenea, așa zicënd, afară de poporul din Cosma, ar fi putut sta și pe viitor, pöte încă atâta. Cum am amintit mai sus, grajdul parochial e apröpe de mormint. Preotul, ca și antecesorul său, gunoii din grajd îl scöte cătră mormint. Notariul român, venind în conflict cu preotul, îl provöcă pe acesta să ducă gunoii de acolo. Preotul nu ascultă, ér notarul face aretare la pretură și de aci merge mai departe la comitat. Vice-comitele om noü, voind să arete zel patriotic, face pași pentru cercetarea mormintului.

Cercarea documentelor.

La örele 10 a. m. comisiunea sosind, mai întâiu lea la desbatere indiciiile, cari ar poté servi de basă la constatarea identității mormintului. Un Kelemen, filosof abs. elev al lui Dr. Márki, prin datele sale stărulește a arêta, că în Cosma trebuie să fie mormintul lui Acațiu Barcsai, ér Simeon Zehan, preotul gr. cat. din Brețe basat pe

Feuilleton.

Un scriitor din Maramurësh.

— Artemiü Anderco Honorodeanu. —

Am făcut o călătorie prin țara lui Dragoș. În decurs de 12 zile am cercetat tot jurul Sighetului, capitala Marmatiei, și apoi într'o excursiune de 3 zile — grație dlui Dr. Florentin Mihályi, avocat în Sighet — am parcurs întreg ținutul locuit de Români al comitatului Maramurësh, valea Vișeuului și valea Izet.

Reintors din această plăcută excursiune, cu bogate impresii și esperiențe, sînt vesel, că aduc cu mine plăcuta descoperire a scrierilor unui genial fiu al Maramurëshului, regretatul Artemiü Anderco Honorodeanu. Și de odată cu această veste, de sigur nouă și înveselitöre pentru publicul românesc, dau din aceste scrieri o scurtă piesă, de pre-gustare pentru seria de publicațiuni, ce sînt autorisat și încredințat să le fac prin ziarele și revistele române.

Nu mă estind acum la detaiurile excursiunei, la bucuria ce am avut în Borșa, — ultima comună pe valea Vișeuului, la pötele „Petrosului” — în casa dlui Alexandru Anderco, când vedënd fotografia fratelui său regretat, din vorbă în vorbă, am ajuns să

ved înaintea sufletului meu figura ideală a unui tiner din șöala entusiastului Dr. Drăgescu, tiner care sub cerul senin și albastru al Italiei, la Turin, a renăscut ca Român și scriitor român, și se ved înaintea mea pe masă, vre-o zece volume frumos compactate, de scrieri, cari cuprind ideile și sentimentele înalte ale sufletului, care, durere, așa de tiner a trecut de la noi, spre paguba, apröpe ireparabilă a Maramurëshului.

Artemiü Anderco era fiul preotului român din Borșa, Alexe Anderco, care se vede a fi fost un preot förte instruit. Biblioteca ce a rămas după dînsul — sînt numai căți-va ani de când a murit — dovedesce, că era un bun teolog, iubitor de literatură, ba însuși un literat. Am vedüt între scrierile rămase de dînsul un fragment de *Lexicon*, care sãmănă cu *Lexiconul* de Buda. Membrii familiei spun, că a scris ceva despre invasiunea Tătarilor de la 1717, când au și fost zdrobiți la strimțörea văii Vișeuului, de sus de Borșa, care acum se numesce *Valea Tătarului*. Scrierea acesta n'am putut'o vedé, căci în grabă — de abia vre-o trei öre am petrecut în familie — nu s'a aflat. Sper înse că se va găsi.

Tinérul Artemiü, — sau cum îi ziceau acasă după tristul obicei al locului: Arthur — a moștenit de la tatăl său un suflet frumos, iubitor de literatură. A studiat tot în șöle unguresci; nu scia scrie în limba maternă, pöte o și vorbea eu greü, dar încă de student gimnasial își purta ziarul său, în limba ma-

giară, sub titlul „*Naplóm*”. După cum însuși spune în „*Ziarul*” său (acum românesc) din 1872: „scrisul *Naplóm* din 1871 . . . conține mai mult de 500 pagine octav mic.”

Absolvând gimnasul la 1871, de sigur cu succes eminent, Artemiü Anderco a concurs după stipendiul ce societatea *Transilvania* din Bucuresci îl dădea și atunci câte unui tiner de la noi. Cererea lui era numai de trei șire, și această scurtime și precisiune a plăcut așa de mult președintelui societății, regretatul *Ales. Papiü Ilarian*, în cât l'a ridicat pe Anderco peste toți concurenții. Cu stipendiul de la *Transilvania* fiul Maramurëshului s'a dus să studieze medicina la Turin. De sub „Petrosul”, cel cu apröpe vecinic omet tinérul de 20 de ani ajunge sub cerul blând al Italiei, la Turin, de unde vede în depărtare Alpii.

Mai mult de cât schimbarea de climă și celelalte mari schimbări, a influințat asupra lui Anderco schimbarea mediului social. Din mediul străin, ori inficiat de străinism al Marmatiei, el a ajuns în mijlocul unei tinerimi culte de frați, în cercul unor studenți români, al cărui suflet era Drăgescu, entusiastul poet, autorul volumului: „*Amor și Patrie*” și autorul broșurei „*Doruri și Speranțe*”, ce apărură la Turin.

Ce influință va fi avut asupra lui Anderco, cel crescut între Unguri, acest cerc de ömeni tineri, apoi literatura și arta italiană, cu care s'a făcut în curënd cunoscut, se pöte închipui. Dar nici nu trebuie să ne

„APA MINERALĂ (AMARĂ) FRANCISC IOSIF” este unicul purgativ-natural și plăcut la gust.

istoricul Bethlen și pe unele notițe inedite aflate la preotul gr. cat. din Gurghiu Nicolae Petru, dovedește că mormîntul lui Barcsai nu e în Cosma ci în Rîpa, unde tocmai așa i-se păstrează memoria ca și în Cosma.*) — E de părere, că aci în Cosma pôte să fie înmormîntat Barcsai Gáspár fratele lui Acafiu, care a fost trimis de către acesta înaintea lui Kemény la Ormeniș și a căzut în lupta de aci. Ormenișul cu Cosma sînt mai aprópe și cad într-o linie, ér între Cosma și Rîpa este o distanță de cel puțin 50 Km. apoi și drumul către Cetatea-de-pétra mai direct e pe la Rîpa, de cât pe la Cosma.

După confruntarea documentelor se cercă:

Ce zice tradițiunea?

Se chiamă de față ómenii bétráni, ca un Truța notar pensionat și un Váradi Petre din familia care a conservat crucea la mormînt, ambii în vrista cam de 80 ani. Truța spune că la bétránul protopop din Cosma, Gavriil óre când Chețan, era o carte pe care dînsul a cetit pe un pãrete scrise cuvintele: Hic jacet Acatus Barcsai princeps Transilvaniae. Mai spune că a auzit din bétráni, că o dată să fi umblat pe acolo doi indiviđi din familia principelui și aflându-l mormîntul în stare desolatã, s'aũ înțeles ca

*) După Bethlen și notițele aflate, (pe cari pãr. Petru, ar face fórté bine să ni le trimitã, Red. U.) Barcsai sub pretextul unei vênãtori, a fost chemat din Gurghiu de către rivalul sãu Ioan Kemény la Jeciu (Véts. în castelul acestuia. Aci inse în loc de a merge la vînat a fost prins, legat de o telégã cu 2 boi și trimis la Cetatea-de-pétra (Kóvár). Escortãtorii, pe cum li-a fost demandat, nóptea la Rîpa, l'aũ lovit cu drugi în cap și l'aũ omorit, ér trupul lui a stat 6 septemãni nelmormîntat, pãnã când românii de acolo din milã, aũ sãpat o grópã, și în aceea l'aũ aruncat rãmãșițele descompuse.

sã-l perpetueze memoria prin un monument. Acesti doi descendenți inse unul era catolic, altul reformat. Catolicul a voit sã-l punã cruce. ér reformatul statuã, și nepotënd consimți unul cu altul, s'aũ dus lãsãnd mormîntul desolat pe cum l'aũ aflat. Cel alalt bétrán, Váradi, spune, că el a auzit de la moșul sãu, că acela cine e înmormîntat acolo, a picat în luptã pe hotarul comunei vecine Hãrastãș, și că a fost un om scump. Cãtã vreme n'a fost pusã crucea, în tot anul bãtea ghiãta hotarul comunei, ér de când e pusã crucea, de atunci nu mai bate.

Strãbunii sãi aũ luat asuprași sarcina de a griji crucea și tot de una când aceea se putredia puneã alta nouã. Alte indicii tradiția nu pôte presta.

Un incident neplãcut.

Pe când comisiunea confronta documentele și asculta martorii, singurul unguș scãpãtat din Cosma Pataki György, void sã se arete mare patriot, cere cuvînt și începe a spune, că familia Váradi, care a conservat crucea la mormînt, e magiarã cãci și numele e magiar și începe a revindeca pe parte magiarã acest merit. Firesce, că n'a fost ascultat de nimenea și asertiunea a cãzut de sine, cãci când Váradi a fost ascultat, a trebuit interprete nesciînd el nice o vorbã unguresce. Apoi numele Váradi n'are sã altereze nimica, cãci este sciut, că românii din Cosma toți sînt nobili (nemeși) și apoi în diplomele nobilitare numele ocurã unguresce, de și familiile în sine sînt romãne.

Esirea la mormînt.

Dupã acestea comisia hotãrește a eși în fața locului. Aci ajunși cu toți, se inspecțiunează mormîntul și experții aflã de consult sã se facã sãpãturi, deși dupã atãta

anl, puținã nãdejde e de a afla ceva. Urmézá vorbiri, și anume vice-comitele aratã scopul esirei în comunã și mulțimesce Esc. Sale Dlul Mitropolit Mihályi, pentru că a conces cercetarea mormîntului. Apoi preotul reformat din Teaca ține un discurs patriotic, îndemînd ca prin contribuiri benevole sã se colecteze pentru ridicarea unui monument la mormîntul principelui. Acestia ambii aũ vorbit în limba magiarã, ér romãnesce a vorbit Dl Iuliu Mera propr. în Cosma. Apoi s'aũ întors în cancelaria notarialã unde aũ luat dejunul ér la 1/2 óre aũ trecut cu toți la Bãita, la prãnz în curtea dominalã afarã de dl inginer Pompeiũ Hossu, care s'a întors cãtrã Reghin.

Ast fel s'a terminat acésta eãgursiune. Cã facutu-s'a óre din motive istorice, ori dórã numai din rancóre și reclam, se va vedé mai târziu. Atãta este cert, că dacã așa tare ar fi dorit a afla mormîntul lui Barcsai, atunci pe cum aũ eșit la Cosma, tocmai așa ar fi trebuit sã lasã și la Rîpa, cãci documentele mai tari, tóte staũ pe acésta parte.

S. Z.

Câte-va episoade din viața pastoralã.

Zorlențu-mare, în August 1901.

II.

Altcum stã lucrul, avënd de a face cu un popor strãin de persóna și intențiunile preotului, saũ chiar agitat și corupt prin ómenii rãi și interesați.

În general este sciut, cum-cã ori ce acțiune produce reacțiune, ast fel și acțiunea preotului se reagézá de cãtrã popor, de unde nu fãrã motiv a zis un protopop

închipuim; ni-o aratã evident scrierile lui din Italia „Ziarul“ sãu, de pe ani 1872, 1873, 1874, 1875, 1876, 1877 și alte scrieri.

„Ziarul“, opera principalã, în care și-a „depus sufletul“, face 9 volume, cu mii de pagini de scriere măruntã. Pe lângã acest ziar Anderco a lãsãt notițele sale de medicinã, estrasul operelor de istorie, ce a cetit privitor la Romãni și multe notițe lingvistice. Are și o consemnare a provincialismelor din Maramurș. Avé — se vede — planul de a lucra „Dicționarul provincialismelor“ și un studiu despre locuitorii Daciei înainte de Romani.

Asemenea a rãmas dupã el o bibliotecã prețioasă, cuprîndënd cãrți strãine privitoare la Romãni și multe cãrți romãnesce.

Din tóte acestea se vede, că a fost un spirit mare, ingenios, care e o mare pierdere pentru noi toți, și mai ales pentru Maramureșeni, că a trecut așa de curënd la vecinicie.

Dar dacã el ne a pãrãsit înainte de a puté produce și face tot ce ar fi dorit pentru neamul sãu, meritã ca numele sãu sã fie cunoscut, ca spiritul sãu sã reînvie prin publicarea scrierilor sale.

Mé simt fericit, că o întimplare norocóasă mi-a dat mie sarcina de a scóte la luminã urmele luminosului spirit al lui Anderco.

Voiũ face-o cu plãcere, — în cât voiũ puté și se va puté — ca un prinos memoriei lui, și ca un sãnn de dragoste și recunoștință fraților din Maramurș, pentru buna și cãldurósa primire ce mi-aũ facut toți pretutindenia.

* * *

Las acum sã urmeze o micã piesã din „Ziarul“ lui Anderco. Este introducerea, intitulatã „Cãtrã tine, geniul limbii...“ ce Anderco o pune în fruntea „Ziarului“, atunci când începe a serie romãnesce, la 1872.

Mai târziu, limbajul sãu poetic, devine din ce în ce mai frumos.

Micsesi, 22 August 1901.

Dr. E. Dãianu.

Cãtrã tine geniul limbii...

(Turin, 1/I, 1872.)

Cãtrã tine, geniul limbii nóstre, cãtrã tine mé întorc acuma, când imi teãu întâiu órã condeiu în mână, ea sã depun cugetele mele în limba-mi proprie, în limba cea dulce maternã. Am comis crime; am fost pécãtos: te-am neglijeat. Fu un timp, în care eũ mai nu ultasem darul tãu, ce mi-ai conces cu laptele mamei. Fu timp, în care mi-se presenta cu tótã goliciunea, lipsirea ta, — și sosi un timp, care fu martorul rușinilor mele; timpuri ce-mi deterã și pocãință și pedepsã.

Și acuma, când cu paginile acestea îți aduc ofertã (prinos) te rog, o geniũ al limbii nóstre, ca sã primesci incensul debil al meu: ultã trecutul, revérsã-ți darurile asupra rentorsului!

Sã fi îndurãtor; tu scii, că sãmînța sub altã climã, în pãmînt strãin, produce

flori de colóre schimbata, de frumuseță perdutã, — fãrã miros. Eũ fui plantat în pãmînt strãin: doi-spre-zece ani miĩ limbi strãine m'aũ încunjurat.

Sã fi îndurãtor; tu scii, că cu alte limbi nu mé-aũ inveninat simțemintele strãine. Tu ai vëđut disputënd pe micul „Vad oláh“ în club, în școlã, în societatea de lecturã, despre originea, despre gloria acelora, pe cari contrarii lui îi numiaũ: „zagyalék“.

Sã fi îndurãtor; tu scii, că am lucrat pentru altarele tale: catédra, prelecțiunile unșilor tãi Botezanu și Mihali. *) Tu scii, că „Dragosiana“ ție s'a consacrat.

Sã fi îndurãtor, dacã mé veđi oferind acuma pentru altarele tale pãrțile cele mai nobile din mine; dacã-ți promit hecatombã mărétã în viitor: considerare, onóre, glorie!

Ție, geniule, ție tóte acestea pentru iertare, pentru darurile tale.

Artemiũ Anderco Honoródeanu.

*) Botezanu și Laurentiũ Mihali, aũ fost scriitori buni și buni naționaliști maramureșeni, tot așa de puțin cunoscuți inse — pentru noi — ca și Anderco Honoródeanu. — Nota editorului.

veteran: „se constată, cum-că de regulă numai acolo este poporul renitent față de preot, unde acesta este activ, voind a-l trezi din letargia, în care se afla.”(?)

Și în adevăr, multe sînt neplăcerile provocate parte de ignoranță, parte de mîlția unor omeni pătimiși din popor, cari pot aduce pe preot în situațiunea critică, sau a lăsa din mîni frânele conducerii, rîscumpărîndu-și pacea și siguranța existenței cu sacrificarea celor mai sacre interese, sau a nu ceda și a fi preparat să lupte cu toate eventualitățile cîte le pot inventa sufletele negre ca păcatul.

Se ilustrăm aceste afirmațiuni, din multe numai cu unele cazuri concrete. În parochia X a fost datina învechită de a fi angajat de învățător numai acel individ, care avea mai puține pretensiuni de plată, mai obligîndu-se a tracta din aceea și pe corifeii poporului.

Aici încercarea preotului de a cassa sau sista acea datină absurdă și desastroasă învățămîntului, se isbi de rezistența înverșunată a poporului. Alte cazuri: unul dintre fruntașii poporului, un lacom, fiind vecin cu sesiunea parochială, se ispitesce de pofta averii străine și ocupă o parte din acea realitate pentru sine. Preotul observă fapta nelegiuită și încercă pe cale pacifică a recăștiga locul înstrăinat, înse se convinge, că el a pus numai oleu pe foc... Altul, concredut cu administrarea averii bisericesci, în complicitate cu consoții de principii, o defraudă și declină de la sine ori ce responsabilitate. În ast fel de împrejurări, voind preotul a susține pacea, în cazul prim va trebui să sufere daună materială, în al doilea tacite să se facă însuși complice cu autorul crimei....

Într'aceea preotul luptînd cu toate pedecile și greutatețile, cari ca munții se ridică în contra activității lui, nu trebuie să uite, că el este lumină pusă pe masă, să lumineze tuturor și că atare e dator să se perfecționeze mereu, mai scind și aceea, că el este păstorul turmei cuvîntătoare, rîscumpărata cu prețiosul sînge a Domnului Nostru Isus Christos, pe care are datorința a o nutri cu învățăturisalutare, apărîndu-odeinimiciei perșători.

Peste aceste preotul mai este conducător nu numai în afaceri de religioane și moralitate, ci în toate relațiunile vieții poporului, veghind zi și noapte asupra intereselor lui vitali, spre a deveni un popor plin de viață, viguros și deștept.

Aceste sînt tot atâte datorințe și sarcini impuse preotului de însăși chemarea lui, fiind responsabil de împlinirea lor înaintea lui Dumnezeu și a lumii.

Dar ce e de făcut, când el esaurindu-și toate forțele fizice și spirituale, nu mai poate lupta cu greutatețile enorme, ce i-se opun, mai virtos, că spre acea luptă nu-l ajută nici alte mijloce materiale indispensabile la ori care întreprindere și acțiune salutară?

Și acum am venit la acel punct însemnat, pe care se bazează totă activitatea unui preot, adevă: recunoștința și scutul autorității sale bisericesci; pentru că, ce ar deveni un preot, care ajuns între ast fel de împrejurări critice, nu va fi susținut de autoritatea competentă? să nu va fi espus acela pericolului, de a se prăbuși în abisul celei mai crude nefericiri?

Nu voi mai continua cu descrierea casurilor triste, obvenitoare în viață pastorală,

ca să nu-mi atrag observarea de pesimist, ci pe baza celor espuse voi constata două adevăruri: primo, că pozițiunea preotului stărîtor întru împlinirea datorințelor sale oficiose, este dintre cele mai dificile, atât din respect la popor, cât și la superiorii săi, secundo, că pentru a-și pute cu efect desfășura activitatea sa binefăcătoare între popor, preotul are neapărata lipsă de sprijinul autorității superioare bisericesci.

Ioachim Crișan
paroch gr. cat.

Scrisore din Budapesta.

— De la corespondentul nostru. —

(Oficiantii. — Crematoriile. — Alegerile. — Ciceroni.
— Szilágyi.)

(Oficiantii.) Oficiantii de stat au început o mișcare foarte mare spre a-și pute ajunge ameliorarea salariului. În totă țara tin ședințe își aleg delegații la congresul ce se va ține în cauza acesta în 21—23 Septembrie în Budapesta. Lukács, ministrul de finanțe, a ținut o vorbire, în care a acusat pe oficiantii, că ar avé aplicări spre grevă, și că ar fi mai bine de s'ar lăsa de ast fel de mișcări. Vorbirea acesta a produs grozavă indignare în totă țara — și protestele erau gata. Chiar și ministrul președinte a declarat prin foile sale, că vorbirea aceea nu a conținut părerea guvernului — ci numai părerea proprie a ministrului. După cum sum informat, mișcarea va avé efect, căci chiar Lukács a dat apoi ordin, că în ministerul său să se facă calculul, cum s'ar pute satisfăce dorințelor oficiantilor.

Dorințele lor sînt următoarele:

1. Salariul să fie egal cu al oficiantilor din Austria. Banii de cortel cu a oficirilor.

2. Avanjarea în salar în decurs de cinci ani să fie asigurată.

3. Vêdule să capete 50%, și copii fiesce carele bani de susținere.

4. Anii serviciului să fie egal cu a profesorilor de la școlile medii — trei-zece.

5. Să se ștergă timbrele cuitanțelor.

(Crematoriile.) În Pesta de mult tot se vaită cercurile — așa numite igienice — că ar trebui introduse crematoriile. Ministrul de interne a aprobat acum propunerea senatului, să ardă cadavrele îngropate în cimiteriile înainte de 1875 să ajungă publicii în posesia unui cimiter curat. Secțiunea de ingineri acum studiază cauza, și nu peste mult se vor ridica în cimiter crematoriile.

(Alegerile.) În totă țara se pregătesc spre alegeri. Se vede că mórtea lui Szilágyi va da o față nouă parlamentului. E temere, că clica lui Tisza, va ajunge éráși la putere. Se șvonesce ca sigur, că alegerile vor fi numai în Novembre. Trebuie să vè șoptesc, că e în ferbere un partid așa numit „creștinesc” — care va avé cu mult mai mulți aderenți, ca partidul popular. De voi sci mai mult despre el — vè voi informa.

(Ciceroni.) Senatul orășenesc a hotărît în una din săptămânile trecute, ca în Pesta să aplice ciceroni, cari pe lângă plată puțină să călînzescă pe străini. Hotărîrea acesta e laudabilă, căci până acum de multe ori se întâmpla, că un străin era conștrins să cutriere stradele, fără ași ajunge scopul propus — sau să devină pradă unor omeni periculoși. Hotărîrea acesta va trece acúși

prin toate favorurile — și atunci străinii la toate gările vor fi întimpinați de ciceroni.

(Szilágyi.) Desideriul Szilágyi, marele om de stat a murit. Pentru politica magiară e o pierdere mare, căci el a fost „mașina de trierat” a statului. De el se temeău toți ca dracul de tîmăia. Caracterul său pur a impus tuturor. El a trimis pe Bánffy în pensie — el a esoperat și a pretins legea de incompatibilitate. Toate foile sînt pline cu numele său și cu date interesante din viața decedatului. Soră-sa e nevasta unui român cu numele Dionisiu Poynár — jude la tabla regescă.

A început cu jurnalistica, dar după cum s'a exprimat acum fostul său redactor — a fost jurnalist slab. A ajuns tot, ce un muritor poate ajunge în politică. A fost profesor universitar, ministru, președintele parlamentului, conducătorul clubului etc.

În totă viața a fost garçon. După cum se exprimă amicii săi — dacă-l putem numi așa — pentru aceea nu sa însurat, căci ca tiner a fost amoresat în o femeie, ce a devenit nevasta altuia. Simța cât de greú e a trăi sîngur, fără familie — fără prietini adevărați. De multe ori zicea:

Omul garçon trăiesce ca un zeu, dar móre ca un cîne. Érá omul însurat trăiesce ca un cîne și móre ca un inger.

Ca presidente parlamentului era grozav. Toate partidele aveaú frică de el. În fluctuațiunile cele mai mari scia să facă pace.

Corpul său era grozav de mare. În tot anul mergea la Karlsbad spre a face cură de slăbire. Grăsimea și-a căpétat-o prin apetitul cel mare — de care era renumit. Se zice, că o șoncă sau o găscă îngrășată o mîncea de o dată.

Spre a ține o vorbire se pregătia săptămîni întregi. Înainte de a o ținea în parlament, nu putea nime vorbi cu el.

Din mai multe întâmplări deduce lumea, că a fost om cu inimă bună — deși în viață îl țineaú de om rău.

Când era ministru, un deputat a întrevînit la dînsul rogându-l ca pe un cunoscut al său să-l denumescă de jude. — Mă voi informa răspunse Szilágyi.

Peste vre-o câteva zile se întâlnece cu deputatul respectiv — Frate, nu-l pot denumi.

— Pentru ce?

— M-am informat. Bé mult și e foarte dur.

Deput. se gândi și respunse cam în glumă.

— Escelență! Te asigur că nu bé mai mult de cât mine, și nu e mai dur de cât tine.

Szilágyi îl privi aspru și în cealaltă zi — pretinul deputatului a fost numit de jude.

Senatul orășenesc în semn de recunoștință va numi strada, unde a locuit el, Szilágyi Dezső-utca.

Pestantul.

Convocare.

Adunarea generală a „Reuniunii” învățătorilor gr. cat. din Archidieceasa gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, în anul curente se va ține în 23 și următoarele ale lunii lui Septembrie, conform conșlusului luat în ședința comitetului central din 20 Aprile a. c. p. 6. Programul se va comunica mai târziu.

La adunare se invită toți cei îndreptățiți prin §-l 26 din statutele „Reuniunii”.

Blașiú în 23 August n. 1901

pentru „biurul central”
Georgiú Muntean
președinte.

Nr. 208—1901.

INSCRIȚARE.

Pentru anul școlastic 1901/1902 susceperile la gimnaziul superior gr. cat. din Blaș se vor face în modul următor:

În 31 August se vor ține examenul corectore, supletore pe cum și examenul de suscepere cu cei ce vin în I-ma clasă gimnazială fără testimoniu de pe a IV. cl. elem. pop.

În 2—3 Septembrie se vor înscrie studenții, cari au frecventat în anul școlastic 1900/1901 la acest gimnaziu, pe cum și aceia, cari vor veni de la alte școli medie. în cât va admite locul, ce ne stă la dispozițiune.

În 4 Septembrie la 7 ore dimineața invocarea Spiritului Sfânt și S. liturgie, după aceea citirea și explicarea legilor școlastice. 9 ore începerea prelegerilor regulate.

Acei școlari, cari vor veni după 3 Septembrie, vor avea să documenteze cauzele întârzierii. După 8 Septembrie directorul gimnazial nu mai poate primi pe nime ca școlar ordinar.

Condițiunile de primire sînt:

1. Fie care școlar, să se prezinte la directorul gimnazial cu testimoniu de pe anul școlastic trecut, chiar și dacă ar fi absolvat clasa la gimnaziul nostru.

2. Școlariul, care vine pentru prima oară la acest gimnaziu, are să se înfățișeze cu părintele sau tutorul său, să producă *carte de botez, testimoniu de pe clasa absolvată în anul școlastic trecut, și dacă a trecut de 12 ani, atestat medical despre revaccinare.* Aceștia în cas de lipsă, se vor supune unui *examen supletor.*

3. În clasa I gimnazială se vor primi școlari, cari au împlinit 9 ani, nu au trecut înse de 12 ani. Aceștia trebuie să aștepte că au pregătirea recerută, prin producerea unui testimoniu de pe clasa IV poporală, sau prin examen de suscepere. Față de aceia cari au trecut de 12 ani, decide corpul profesoral.

Despre aceia, cari vin pe clasa a V. tractează adausul, ce urmăzează mai în jos.

4. Încurțirarea să poată face numai la case, în contra cărora directorul și profesorii de clasă nu fac nici o excepțiune.

5. Cei ce n'au umblat la școlă în anul trecut, au să-și documenteze cauza rămănerii de la studiu, și se vor supune la tot cazul unui *examen supletor*, de la rezultatul căruia va depinde susceperea.

6. Școlari sînt datorți a se provede cu toate cărțile de școlă; le este oprit a se folosi de alte edițiuni, de cât de cele prescrie. Cu ocaziunea înscrierilor sînt de a se plăti următoarele taxe: *taxa fundamentală*, care pentru cei ce au mai frecventat la acest gimnaziu este 6 cor.; 6 cor. pentru cei ce vin prima oară la gimnaziul nostru este 12 cor. De la acesta nu se dispensează nici un student. Au să solvască apoi ca *banii de școlă* cei din clasa I—IV câte 18 cor. 6 cor. și cei din clasele V—VIII câte 30 cor.

De la solvirea banilor de școlă se dispensează *studentii* cu portare morală bună și progres — cel puțin — bun. Suplicele pentru scutirea de la banii de școlă, provedute cu testimoniu școlastic și atestat de paupertate, sînt de a se înainta direcțiunii gimnaziale în 3 zile după începerea fie cărui period.

La cele înșirate mai sus se mai adăug următoarele:

a) Școlari cari au avut nesuficient din vre un studiu și doresc să se supună la examen corector, se vor însinua la acel domn profesor, care i-a fost în anul școlastic 1900/1 profesor de clasă, aducînd cu sine testimoniu din anul școlastic trecut. Examenul corectore se vor ține în 31 August a. c. de la 8—11 ore a. m. și de la 3—5 ore d. a.

b) Școlari cari trebuesc să facă examene supletore sau de suscepere, se vor prezenta la directorul gimnazial în 31 Aug. la 8 ore dimineața în cancelaria gimnazială. De aci se țin și acei școlari, cari doresc să fie suscepti în cl. I. gimnazială fără de a produce testimoniu de pe cl. a IV poporală.

c) Școlari cari vin pe clasele II—VIII și au absolvat clasa precedentă la acest gimnaziu se vor înscrie prin profesorul de clasă în clasa respectivă în 1, 2, și 3 Sept. de la 10—11 ore a. m. Cu ocaziunea acesta vor produce testimoniu școlastic de pe clasa precedentă și cartea de botez.

d) Școlari, cari vin pe clasa I. pe cum și aceia cari au absolvat clasa precedentă la un alt institut, se vor suscepe prin directorul gimnazial în cancelaria gimnazială și anume în 1, 2 și 3 Septembrie în fie care zi cei ce vin pe I cl. la 8 ore și 2 ore, cei alaiți la 10 ore și 4 ore.

e) Susceperile să fac în ordine cronologică până la împlinirea numărului prescriș, de aceea e în interesul fie căruia să se prezinte la înscriere de timpuriu. Să poată întâmpla, că o întârziere de câteva minute să tragă după sine denegarea susceperii.

f) Taxele de sub p. 6. sînt de a se plăti la cassa gimnaziului (sala dintre clasa II și III gimn.) pe lângă cîștăntă data de cassar. *căci numai prin plățirea taxelor se completează înmatricularea.* Cîștăntele se vor arăta profesorului de clasă.

g) Școlari nerevaccinați se vor primi numai condiționat și în 4 Sept. la 2 ore d. a. se vor revaccina în localitățile institutului.

h) Se atrage atențiunea școlariilor la §. 50 din legile școlastice, care sună:

„În ferii școlari vor avea să se rețină de la toate faptele oprite prin legile școlastice, în cât cei ce în timpul acesta ar comite fapte vrednice de pedepsă, se vor pedepsi tocmai așa, ca și pentru faptele comise în timp de prelegeri.”

Școlari, cari vor face transgresiuni înainte de suscepere, nu vor fi suscepti la gimnaziul nostru, 6 cor. transgresorii înscriși deja se vor supune numai de cât cercetării disciplinare.

i) În 4 Septembrie dimineața la 6⁴⁵ se vor aduna toți școlari în clasele lor, și la 7 ore vor merge la biserică pentru invocarea S. Spirit. După S. Liturgie vor merge școlari în clasele lor, și Domnii profesori de clase le vor da înviațiunile ulterioare.

Blaș 22 August 1901.

Iosif Hossu
dir. gimnazial.

Nr. 16—1901.

CONCURS.

Reuniunea Femeilor gr. cat. din Blaș, conform concludului luat în adunarea generală din 25 Octobrie 1900, escrie concurs la 12 ajutoare de câte 20—60 corone, destinate pentru elevele școlii de fete din Blaș.

Elevele cari doresc a obține vre unul din aceste ajutoare, au să-și înainteze cererile provăzute cu carte de botez, testimoniu școlastic și atestat de paupertate, la subscrisa presidentă până în 25 Septembrie st. n. 1901.

Blaș, din ședința comitetului ținută la 5 Iunie 1901.

Aurelia n. Solomon
presidentă.

Dr. A. Cheșian
secretar.

Noutăți.

Sciri personale. Escelența Sa Mitropolitul *Victor*, a plecat Miercuri la amiază la Saraseu, spre a-și cerceta familia. I. P. S. Sa e însoțit de Rsmul Dr *Isidor Marcu*.

Zina născerii Măleștii Sale. Dumineca trecută s'a celebrat liturgie festivă pontificată de Escel. Sa Mitropolitul *Victor* cu asistință număroasă. La eciențiile pentru Împăratul s'au cântat câte două strofe din imnul poporal. La sfîrșitul sfinței Liturgii s'a cântat doxologia cea mare și s'a cetit de Archiereu rugăciunea pentru Împăratul. La 1/2 clerul gremial s'a prezentat la Escelența Sa, sub conducerea Rsmului *Gavril Pop* rugându-l să comunice Măleștii Sale omagiile și ofițările de lungă viață. După aceea s'au prezentat oficialii civili sub conducerea protopretorelui *Simonffy*. La 1 oră a fost masă mare cu aproape 70 tăcămuri. La șampanie Escel. Sa a ridicat paharul întru sănătatea Măleștii Sale.

Sfințire de biserică. La 28 crt. se va face biecurvintarea bisericii celei noue din Sănmărtinul-sărat, distr. Uioara. Cu acest prilej se va aranja și o petrecere de vară, împreună cu teatru, al cărei venit curat e destinat pentru înfrumșetarea nouei biserici.

Îubileu. Duminecă, în 25 c. On. Domn *Valeriu Traian Frențiu*, preot al dieceșei Lugoșului, și membru al institutului sublim s. Augustin din Viena, va celebra în biserică s. Barbara a mia liturgie de la sfințirea sa întru preot. Îubilantul, prin pășirea sa energetică, a câștigat iarăși respectarea drepturilor, ce le avea colonia română gr. cat. din Viena la biserică s. Barbara, și cari drepturi, de o vreme încoco, erau nesocotite. I-se pregătește o frumoasă întîmpinare. Păr. *Frențiu* e primul preot hirotonit de *Ilustrateea Sa Dr. Demetriu Radu*.

Ziaristic. „*Revista ilustrată*” anunță că începînd cu numărul 15 trece în proprietatea dlui *Georgiu M. Ugurean*, fiind redactor responsabil *Simion P. Simon*. Dl. *Ioan Baci* s'a retras din cauza bôlei de care suferă.

Din minunile naturii. Ni se comunică, că în grădina parochială gr. cat. din Șeulia-rom. s'a aflat un fir de cucuruz, carele avînd o singură rădăcină a legat nici mai mulți, nici mai puțin de 20 de tufe (ciucală) cucuruzi.

Serată. Reuniunea femeilor române din Blaș invită la serata musicală declamatorică-teatrală cu un bogat program, ce se va ține Duminecă la 1 Septembrie n. 1901 în sala otelului „*Univers*”. Începutul precis la 7^{1/2} ore sara.

Petreceri. Tinerimea română din M. Uioara și jur aranjază la 28 crt. o petrecere de vară în *Uioara*. Venitul curat e destinat în folosul bisericii gr. cat. din *Uioara sup.* Tot atunci va fi petrecere și în *Ragla*, în favorul școlii gr. cat.

Rugare. Mă rog, ca cei ce vor să contribuie pentru ridicarea unei cruci pe mormîntul rep. *Lazar Huză*, să trimită bani la adresa mea și eu mă voi cuita pe cale ziaristică. *Nicola Pop*, învătător Berind p. u. M. Nădas.

Mai ieftin ca ori unde!

„**Hotel-Restaurant Coronă**” — Aug. Coltor — Blaș.

oferese On. Public român *chillite* sale de ospet modern mobilate, vinuri curate de pe *Ternave* și prima calitate de bere de la *Steinbruch*.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

SFÎNTA UNIRE.

Cine vrea ca *sine ira*, adică nepreocupat, să scrie despre unirea românilor cu biserica Romei, acela trei lucruri să nu piardă din vedere: religiunea, naționalitatea și politică. Adecă are se tracteze despre unire ca religiune, despre unire în raport cu naționalitatea și despre efectele politice ale unirei. Aceste trei lucruri le-au avut în vedere și cei ce s-au unit la 1698 și la 1700, pe cum reiese din însuși contextul manifestului de unire. Se vedem.

1. Unirea ca religiune.

Este netăgăduit, că scopul principal al religiunii este fericirea sufletescă, *animae causa omnis religio* zice s. Augustin (l. de utilitate credendi c. 7). — Inse fericire perfectă sufletescă în lumea acésta nu se dă, ci numai după morțe, deci religiunea este mai mult un act de conștiință a cărei efecte bune sau rele, le va simți omul numai în cea alaltă viață. Dar nu ori ce religiune procură fericire, ci numai religiunea cea adevărată. Noi creștini credem și afirmăm, că adevărata religiune e cea instituită de Domnul Isus Christos. Ci fiind că sînt mai multe biserici creștine, cari toate susțin despre sine, că posed adevărata religiune a lui Christos, ori ce om cu minte, dacă-și dorește mântuirea sufletului în a cărui nemurire crede, trebuie să-și pună întrebarea, că dintre multele biserici creștine, care e cea adevărată a Domnului Isus Christos, căci toate nu pot fi: o credință, un Dumnezeu, un botez, — și să nu se odihnescă până nu-și află răspuns satisfăcător. Non facile reperiebatur? cum labore investigaretur, — ne în demnă s. Augustin l. c.

Când cei ce la 1698 și 1700 au făcut unirea, pe lângă totă simplitatea că voesc unii a li-o atribui, totuși n-au putut să facă orbesce pașul acésta, ci numai după ce au venit la convingerea, că biserica catolică a cărei medulări să mărturisesc, conține adevărata religiune a Domnului Christos și neperirea sufletelor căruia în măsură mai mare trebuie a fi de cât toate — nu e de loc periclitată.

Ci fiind că condițiunea mântuirii sufletesci e credința, că fără de credință e cu neputință a plăce lui Dumnezeu (Evrei 11. 6) Unirea încă a fost de credință sau dogmatică, dar nu și în rit și disciplină. — Că unirea a fost dogmatică se vede din cuvintele: „Și ne mărturisim a fi mădulările cestui Biserici sfinte catolicescă a Romei.” Căci mădularul unei biserici nu poți fi, dacă nu crești și nu mărturisești adevărurile de credință ce crede și mărturisește biserica, a cărei mădular te numesci. Sau poți fi Dl. Dr. Popovici membru al bisericii greco-orientale, dacă nu crede și nu mărturisește credința acelei biserici? De aci se vede și aceea, cât de tare forțeză lucrul cel ce eu ori ce preț voesc să vadă contrazicere între manifestul de unire de la 7 Octobrie 1698 și între cel de la 5 Septembrie 1700. Că înzădar se încercă a nega întărirea unirei în anul 1700, pentru că și dacă s'ar fi falsificat actul, nu s'au putut falsifica sutele de miș de credincioși uniți, pe cari și Dl. Dr. G. Popovici și alții îi au

înaintea ochilor ca dovedii vil despre închiarea legăturii de unire. — Pentru a nu se ivi vre-o dubietate, că unirea a fost numai de credință în postscriptul manifestului se adauge, că obiceiul bisericii răsăritului să nu se clătescă. Se recunoște înse supremația Papei, când se zice că *vlădică să fie cel ales de săbor și întărit de Sfinția Sa Papa și Înălțatul împărat.*

Acum cine voesc să combată unirea ca religiune și să arete că din acest punct de vedere a fost un paș greșit, potescă a dovedi, că biserica catolică nu este depozitarea religiunii adevărate a lui Christos, ér dacă asta nu-i succède urmêze sfatul ce-l dă s. Augustin: „*sequere viam catholicae disciplinae, quae ab ipso Christo, per apostolos ad nos usque manavit, et ab hinc ad posteros manatura est.*” l. c.

2. În raport cu naționalitatea.

Cum-că religiune și naționalitate sînt două noțiuni cu totul diferite, cred că o scie ori ce om de dal Dómne, cu atât mai virtos Dl. Dr. G. Popovici. Ci dacă sînt noțiuni diferite, atunci nici nu trebuie confundate. Când Românii s'au unit, s'au făcut mădulările sfintei biserice catolicesci a Romei. Întreb, că prin aceea că să mărturisește cineva membru al bisericii catolice își pierde ore naționalitatea? Răspunsul negativ ni-l dă istoria trecutului și a prezentului. Biserica catolică străluce prin diversitatea poporilor ce cuprinde în sinul său. Ea numără între fiii săi pe francezi, pe germani, pe italieni, spanioli, angiezi, magiari, siri, copti, melchiți, maroniți, poloni etc. fără ca din cauza religiunii să fie jigniți în simțul lor național. Apoi despre Românii catolici, putem afirma cu totă tăria, că nu numai n'au suferit nimic prin aceea că s'au făcut mădularele s. catolicesci biserici a Romei, ci chiar faptul acesta a fost deșteptătorul poporului român din amortală în care zăcea: „*Mórtea înarboréză drapelul ei, ér geniul pustuirii se gâtesce a mai șterge o națiune din cartea vieții O singură scânteiuță mai licuesce printre negurile cerului și asemenea luceafărului despre zi se apropie de noi Prin uniune se deschide o nouă eră pentru cultivarea Românilor transilvani renumele liceului din Blaș crește vedénd cu ochii, viață și lumină resdrind în toate părțile. Părea că genul vechi Rome să scólă din mormintul său secular spre a mai însufla o dată coloniile lui Traian.*” (Missail în Buletinul instrucțiunii publice, despre școlile din Blaș. Bucuresci 1866 la pag. 145 și 113). — Așa dară unirea Românilor și din punctul acesta de vedere nu numai nu pôte fi condamnată, ci trebuie chiar stimată din partea tuturor Românilor.

3. Efectele politice.

Urmările politice sînt cea ce nemulțămesc pe mulți. Cei mai sanguinici ar fi voit dóră, ca Românii după unire de odată să fie domni să ocupe funcțiuni înalte de stat, să li-se împartă pămîntul nobililor și banii catolicilor de rit apusan să se verse în busunarele lor și altele, fără se mai cugete, că ore Românii cei atât de ignoranți descriși, nu ar fi fost capaci de așa ceva. Dar să se considere lucrul mai domol, ținéndu-se cont și de împrejurări, ér nu după dorința unuia sau altuia.

În manifestul de unire se zice „și cu acele privileghiomuri vom să trăim, cu care . . . trăiesc mădulările și popii acestei biserici sfinte. — Aceste privileghiomuri li-s'au asigurat prin diplome împărătesci, ci că nu s'au realizat numai de cât tóte, este cauza starea politică a țării de pe acele timpuri.

Ceea ce s'a intenționat înse prin unirea Românilor în esență s'a ajuns. Scopul a fost adecă, ca Românilor prin unire să li-se deschidă calea la cultură și prin cultură la libertate. Calea acésta s'a deschis și numai de la hărnicia Românilor a depins să se scie folosi de ea. Dar să nu se piardă din vedere, că un popor decădut în cultură, nu se pôte ridica numai de cât, chiar nici când nu i-se pune nici o pedecă, ér când i-se mai pun și pedeci, pe lângă, o perseveranță de fier, are lipsă de timp îndelungat. Cu tóte acestea Românii au făcut progrese uriașe. Simțul în ei se trezesce, și dacă concesionile înconviințate nu-i a scutit îndată de tóte împilările, pentru că cu greș se desrădăcinéză apucăturile strimbătății, totuși dobândiră un folos real, anume învoirea, și de aci și putința de a se cultiva, de a se deda la studiul sciinței, a artelor și a meseriilor, prin ce luară și ei rînd între popórele producătoare de idei și patură să-și pună bogatul lor ingeniú în serviciul civilizațiunii. Ca cel dintăiu luptător apare Episcopul Inocențiu (Micu) Klein. Glasul acestui episcop pentru dobîndirea drepturilor poporului român a fost primul după o amortală așa îndelungată. Dinsul a picat în luptă. Principiile lui înse au triumfat și deveniră credeul politic al poporului român.

Încheiú cu cuvintele lui C. Bolliac:

- De ț-ar fi dat norocul, cât ai de la natură
- De n'ai fi fost tradată de bruta impostură
- Correligionari, ce-i ai privit de frați,
- Ai fi mai onorată, ca o suror mai mare
- De rudele-ți de aprópe, ce te nesocotesc.
- Printr'o fatalitate, fuseși greșită tare
- De te rupsesi de Roma . . . (Ođă la România).

Comloșul-mare, 6 August 1901.

Dr. L. Luca.

Spicuirii literare.

Pesimismul.

Dl. Gr. G. Tocilescu, în calitate de raportor al comisiunii pentru distribuirea premiilor Academiei române, face în raportul prezentat la ultima sesiune, următoarea nimerită aprețiere a curentului pesimist, ce cuprinsese literatura românească:

„Suferisem până mai erfi de pesimism, de nemulțumire sufletescă, de descurajare. A vedé totul în negru; a lovi fără noimă cu faptele trecutului în faptele prezentului; a nu avé încredere în propriile noastre forțe, în puterile de viață ale neamului nostru, a împrumuta fondul și vesmintul cugetării române din literaturile străine, a ne micșora cât mai mult în fața ori cărei cestiunii; a fugi de ori ce muncă, pe cuvînt, că alții într'alte țări au făcut de mai înainte mult mai bine de cât noi înșine; a căuta să secl în sufletele tinere ori ce isvor de entusiasism și ori ce avînt spre fapte nobile și generóse; a ridiculisa spre ulmirea celor simpli, cele mai sfinte credințe și a agudni din temelie tot ce alcătuesce averea neamului păstrată cu mil de jertfe, în răsărirea veacurilor, — Iată simptomele cari până mai de ună zi se resimțiau într'o bună parte a vieții noastre românesci. Cu bunul simț și dreptă judecată care li caracterisă, neamul nostru nu întărzie a deveni conșcii de sine, a vedé, că ar fi fost să mērgă în contra firii și a menirii sale, dacă luându-se după nisce temeri închipuite, după vorbe góle și după ademeniri false și înșelătoare, ar fi abdicat de la personalitatea proprie, și-ar fi înegrít inima, și-ar fi înveninat sufletul, pornind pe calea ce i se arăta, cale de descurajare, de nemulțumire sufletescă, de pesimism corumpător și sec.”

Analele Academiei Române seria II. tomul XXIII. 1900—1. pag. 327—8.

Economie.

Mulsul vacilor.

În revista „Gyakorlati Mezögazda” aflăm răspunsul la întrebările:

Cât și de câte ori în zi trebuie mulsă o vacă, ca să dea o cantitate cât mai mare de lapte?

În ce mod să poți mări capacitatea de a da lapte a vacilor primadată fătate, pe întreaga lor viață?

Credem de importante scrisorile foilor specialiste, ca să le comunicăm și cetitorilor noștri.

Asupra cantității de lapte are o forțe mare influență, calitatea și numărul mulsurilor. Ugerul numai așa poate secreta cantități mari de lapte, dacă prin mulgere este iritat timp destul. Cine umblă prea môle cu ugerul în decursul mulsului și se lasă de muls în data ce începe a curge lapte puțin, acela nici când nu va mulge lapte mult.

Pentru ca să ilustrăm și cu cifre, că executarea mulsului ce influență uriașă are asupra cantității laptelui, vom comunica în următoarele rezultatul unui experiment.

Cinci vaci s'au muls prin un om demn de încredere, fără ca respectivul să fi știut, că este vorba de vre-un experiment. El dară a muls ca de obicei. Laptele muls era sub cea mai strictă controlă. După trecerea alor 14 zile aceleași vaci nutrite ca și mai înainte, au fost mulse din partea altei persoane, careia i-s'a descoperit scopul experimentării și i-s'a demădat ca să mulgă vacile cât se poate mai bine. Resultatul a fost, că vacile fiind mai bine mulse au dat în calcul mediū la zi una cu câte 1-8 kg. lapte mai mult.

Acăsta este o cantitate atât de considerabilă în cât merită, ca economul eventual proprietarul, să fie prezent la muls, pentru că prezența lui îndemnă pe servitorii la un lucru mai bun. De altminterlea acolo, unde e vorbă de mulsul mai multor vaci, este mai bine de a împărți lucrul așa, ca omul carele supraveghează vacile adevăratul să mulgă fiesce care vacă a doua oră, adevărat după ce omul carele mulge vaca a încetat cu mulsul, să continue vâcarul mulsul până când de abia mai picură laptele din uger.

După cum rezultă din probele făcute, vaca mulsă de 3 ori în zi, dă cu 16—20% lapte mai mult, ca și mulsă numai de două ori la zi. Pe lângă mai multe mulsuri de trei ori la zi fusesse, cantitatea laptelui nu crește în asemenea proporțiune, căci mulgând vaca la zi de 5—6 ori cantitatea laptelui în raport cu laptele muls în trei mulsuri, nu crește de cât cu 1—2%. Dar așa se vede, că după primul vițel mulsul de mai multe ori la zi are o forțe mare influență asupra capacității vacii de a da lapte.

Un danez scrie, că o vacă de a sa mulsă în zi de 3 ori a dat la zi în cele 3 săptămâni prime numai 3-5 kg. lapte. De aici în colo aceeași vacă nutrită ca și mai înainte, mulsă de opt ori la zi, a dat câte 9—10 kg. lapte. Mulsul de 8 ori în zi a fost continuat în decurs de 3 săptămâni, după care perioadă a fost mulsă era și numai de 3 la zi, fără nici o trecere treptată. Cantitatea laptelui a rămas aproape aceeași ca și când a fost mulsă de 8 ori la zi. Cantitatea laptelui dat de acăsta în un an a fost de 2750 kg.

O altă vacă fătată prima dată, mulsă de 3 ori în zi, a dat la zi 5—6 kg. Mulsă de 7 ori în zi cantitatea laptelui la zi s'a ridicat la 14-5 kg., care cantitate a dat'o și mai târziu, când se mulgă numai de trei ori la zi. O a treia vacă mulsă de trei ori în zi a dat 9 kg. lapte; era mulsă de 8 ori a dat zilnic până la 16 kg., care cantitate a dat'o și atunci, când a fost mulsă era și numai de 3 ori la zi.

Încă și după 2½ luni de la începutul mulsului de 3 ori la zi, încă tot dădea 15-5 kg. lapte la zi. Plecând din aceste rezultate experimentătorul susține, că în acest mod să poți mări capacitatea de a da lapte a vacii prima dată fătate pe întreaga viață ei. Nu începe îndoeală, că periodul principal de dezvoltare al ugerului este timpul după prima concepere și al primei lăptări, respective mulgerii. Cu cât mai mult va fi muls ugerul în perioada acăsta, cu cât mai muls se iriteză prin acăsta, cu atât mai voluminos se va desvolta, cu atât mai capabil va fi de a secreta lapte mai mult.

n.

Posta „Unirii”.

Părintelui *Elie Gordon*. Aș vrea să vă scriu, dar nu știu unde, vă rog să-mi comunicați adresa. *Sentinela* și *P. G.* Prea târziu pentru numărul acesta. Mulțumită.

Izgară, Gherța-mare, Valea-groșilor. Achităm an. 1901.

Vaidet (Orasciă) Achităm an. 1900.

Vinc. P. Varadia. Achit. an. 1899.

Zsebelly. I. V. R. Sibiu. Achit. 1901 sem. 2-le.

Petridul-de-jos. Achit. an. 1895—1898 1-a Maii.

Aghireș. Achit. an. 1899 și 1900.

Gherța-mică. Achit. lunile Iulii—Sept. 1901.

Hoszipályi. Achit. an. 1901. Binevoit'a Ingridi și de *Berzova*.

Dr. Tr. Bistrița. Achităm lunile Octobrie—Decembre 1894 și Ian.—Marte 1895.

Aiton. Plătirea din 28/12 1900 a fost de atunci inferită pe an. 1901, și așa anul 1901 e achitat. Ca document poți servi recepția postală, ori provocarea la recunoșterea prezentă.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

Inserate.

(27) 1—2

CONCURS.

Se escrie concurs cu terminul de 5 Sept. a. c. pentru postul de învățătoare la școala comunală din Tohanul-vechiu.

Emolumentele: salar 600 cor., cuartir liber, 4 stinjini lemne, ¼ jug. grădină.

Cererile timbrate și instruate cu documentele de lipsă s'nt a se adresa la senatul scol. comunal în Tohanul-vechiu (Ó-Tohán). Numai învățătoare de rel. gr. cat. pot concura.

Postul e de a se ocupa în 12 Sept. st. n. 1901.

Senatul scolastic.

Nr. 4429—1901.

(28) 2—3

Escriere de concurs.

Până în 16 Septembrie n. 1901 se publică concurs la următoarele stipendii din fundațiunile archidieceșane:

I. Din fundațiunea Șulutane.

1. *Un stipendiu de 600 cor.* folosit de *Flaviu Domșa*, care a obținut diploma de profesor de desen pentru școlile mediū; la acest stipendiu pot concurge tineri, cari studiază metalurgia, tehnica, pedagogia sau ori ce știință reală. 2. *Două stipendii de câte 400 cor.* folosite de *rigorosanții* în drepturi *Victor Gerasim* și *Ioan Chirilă*, destinate pentru iuriștii la universitatea din Cluș. 3. *Trei stipendii de câte 200 cor.*, folosite de *Marcian Căluț* și *Emil Pop*, gimnasiștii și de *Ioan Hidu*, care a absolvat școala de cadeți din Sibiu, destinate pentru gimnasiștii din clasele superioare. 4. *Două stipendii de 120 cor.* folosite de *gimnasiștii* *Tit Trif*, stud. cl. V. Blaș și *Ioan Crețu*, stud.

cl. III. Sibiu, cari nu și-au legitimat progresul, ambele destinate pentru gimnasiștii în clasele inferioare.

Studentii înscriși ca ordinari la școlile de mai sus, cari doresc a obține vre unul din stipendiile înșirate, au să întruască următoarele condițiuni și să dovedească:

a) Că s'nt români gr. cat. miseri, născuți în Transilvania;

b) că pe lângă purtare morală bună au din studii calenii de eminentă;

c) dintre concurenții vor avé preferință, cari vor pute dovedi, că s'nt consăngenii cu piul fundator, spre care scop trebuie să producă atestat compus de respectivul oficiu parochial, care să cuprindă tabela genealogică esact dedusă.

d) Concurenții la suplica scrisă și subscrisă de mâna lor proprie în limba română, au să alature testimoniū scolastic în copie autentică, carte de botez, atestat de paupertate, testimoniū medical și să numească expres institutul, la care și unde vor continua studiile în anul 1901/902, să determine apriat suma și soiul stipendiului, după care suplică, că altcum suplica nu va fi luată în considerațiune, pe cum nici suplicile întrate după terminul mai sus statorit.

II. Din fundațiunea Vancea numită „cassa archidieceșană”.

1. *Un stipendiu de 200 cor.* destinat pentru studentii gimnasiștii. 2. *Un stipendiu de 300 cor.* format din stipendiul de 200 cor. folosit de *Valeria Petruță*, elevă în clasa a IV. a școlii de fete din Blaș, și din un plus de 100 cor. al venitelor fundațiionale pe anul 1900, destinat pentru elevele ordinare a școlilor de fete. 3. *Trei stipendii de câte 120 cor.* destinate pentru elevii preparandiali; stipendiile acestea în sensul §-lui 8. din Litterele fundațiionale, se vor conferi numai pe anul scolastic 1901/1902. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șulutane.

III. Din fundațiunea „Cipariu”.

Două stipendii de 100 cor. folosite de gimnasiștii absolut *Nic. Maren* și *Leonte Cipariu*, stud. cl. III. Blaș, care nu și-a legitimat progresul. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șulutane.

IV. Din fundațiunea „David Br. Urs”.

Două stipendii de câte 200 cor. folosite de *Aurelia Bociat* și *Lucreția Popa*, cari au absolvat școala super. de fete din Blaș. Concurenții au să dovedească cu carte de botez, că s'nt greco-catolici născuți în vre una din comunele arondate în comitatele Făgăraș, Sibiu și Hunedóra, cu atestat medical, că s'nt deplin sănătoși, cu atestate de frecventare, că s'nt școlari în prima clasă a gimnasului gr. cat. din Blaș, era fetele în a V. clasă a școlii de fetițe din Blaș, și că au purtare morală bună și fac progres în studii, și că s'nt sau pot fi suscepții în seminarul junimei române gr. cat., era fetele în Internatul de fetițe din Blaș.

V. Din fundațiunea „Alutan”.

Un stipendiu de 80 cor. folosit de *Emil Anca*, stud. cl. II. gimn. în Bistrița, care nu și-a legitimat progresul. Cererile au să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șulutane.

VI. Din fundațiunea „Partenie Moldovan”.

Un stipendiu de 80 cor. folosit de școlarul *Ioan Moldovan*, care nu și-a legitimat progresul. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șulutane.

VII. Din fundațiunea „Ioan Daniel (Dănuț)”.

Un stipendiu de 600 cor. folosit de gimnasiștii *Alesandru Bozo*, care nu și-a legitimat progresul. Acest stipendiu numai în acel cas îl pot căpăta și alți studenți, dacă între concurenții nu se află consăngenii de al fundatorului. Cererile au să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șulutane.

VIII. Din fundațiunea „Cercul Orăștie“.

Un stipendiu de 80 cor. la care pot concurge numai studenții români gr. cat., cari cercetază gimnașul gr. cat. din Blăș, ori vre o academie de drepturi și sînt născuți în vre una din comunele următoare ale cercului Orăștie și anume: Șibot, Orăștiora-de-jos, Balomir, Binținț, Beriu, Ciora, Vinerea, Orăștiora-de-sus, Grid, Ghialmar, Castel, Dăncu-mic, Ocoliușul-mic, Totia-mică, Costesci, Cugir, Ieledin, Ludesci, Măgura, Mărinesci, Bucium, Dăncu-mare, Totia-mare, Spini, Pricaz, Petrini, Pișchinț, Repaș, Romos, Romoșel, Sibiușul-vechi, Serca, Tămășeșca, Tartăria, Turdaș, Turmaș, Vaideiu, Simeria. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șulțane.

IX. Din fundațiunea „Balzi“.

Un stipendiu de 160 cor. folosit de gimnaștul Liviu Dumbravă, care nu și-a legitimat progresul. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șulțane.

X. Din fundațiunea „Klein“.

1. Un stipendiu de 360 cor. folosit de Iuristul Niculae Vlaicu, care nu și-a legitimat progresul. 2. Un stipendiu de 240 cor. folosit de Traian Sanciai, stud. la politehnicul din Viena, care nu și-a legitimat progresul pe an. scol. 1900—1. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șulțane.

XI. Din fundațiunea „Ramontay“.

1. Două stipendii de câte 630 cor. folosite de Tit Perția, care a obținut diploma de doctor în medicină și de Ioan Viciu, care a absolvat politehnica din Viena. 2. Un stipendiu de 200 cor. folosit de Iuristul Virgil Rădeș. 3. Două stipendii de câte 268 cor. folosite de tehnicianul Emil Surdu și montanistul Liviu Horș, cari nu și-au legitimat progresul. 4. Patru stipendii de câte 126 cor. folosite de gimnaștii absoluți Ștefan Pop și Petru Suciu și de Anrel Gerasim, Iurist Ia Chin și Ilariu Rus, stud. cl. VIII. Năseu; cesti doi din urmă nu și-au legitimat progresul în studii. Cererile să se instrueze ca cele pentru stipendiile Șulțane.

XII. Din fundațiunea „Gavrila Vajda“.

Un stipendiu de 140 cor. folosit de rigor. în drepturi Ioan Mora, care nu și-a legitimat progresul. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șulțane.

XIII. Din fundațiunea „I. Pop Bota“.

Un stipendiu de 120 cor. folosit de gimnaștul Liviu Dumitrean, care nu și-a legitimat progresul; stipendiul e destinat pentru tinerii născuți în Șard, și cel conșăngenii cu fundatorul, cari frecuentă vre-o școală mediă. Cererile sînt a se instrui ca cele pentru stipendiile Șulțane.

XIV. Din fundațiunea Ștefan Ferdinand Hirsch.

Un stipendiu de 400 cor. folosit de Ioan Mesaros, rigorosant în drepturi, care nu și-a legitimat progresul. La stipendiul acesta pot concurge numai românii greco-cat., cari sînt născuți în comunele următoare: Turda, Copand, Tur. Comișig, Banabic, Aiton, Sănmărtinul-deșert, Agărbiciu, Mischiu, Sînd. Petridul-de-sus, Petridul-de-mijloc, Petridul-de-jos, Berchiș, Măgura, Schiop (Puszta-Egeres), Pusta-Săncraiu, Surduc, Bicalat, Iara-inferoră, Agriș (Raha-Egeres), Muntele-Băișorei, Ocoliușul-mic, Ocoliușul-mare, Runc, Căcova, Săcel, Lita-magiară, Lita-română, Fîlea-de-jos, Fîlea-de-sus, Ciurila, Selicea, Sălcea, Micuș, Hașmaș, Magiaruș (Magyarság), Suțu, Silvașul-magiar, Indol, Ceanul-mare, Băișora, Muntele-Filei (F-Havas) ca unele, cari odinioară au format cesaro-regescă prețură a Turzii, sub presedenta feticinului fundator.

Cererile să fie prevădute cu documentele indigitate în scrierea de concurs pentru stipendiile Șulțane.

XV. Din fundațiunea „Elie Vlăssă“.

Un stipendiu de 340 cor. folosit de Eugen Rösler, student de montanistică în Selmeczbánya, care nu și-a legitimat progresul, pe lângă următoarele condițiuni:

1. La acest stipendiu pot concurge numai elevi. ci și eleve la vre-o școală publică, dacă acestea pot dovedi, că sînt în legătură de consăngenitate cu piul fundator.

2. Preferință să. pe lângă ori ce calcul din studii, intru cât acela este cel puțin suficient, consăngenii piului fundator, ăr în locul al doilea fil de preoți archidieceșani.

3. Concrenții să să alătore la cereri: atestat de botez, atestat de eventuală consăngenitate cu fundatorul, testimoniu medical, testimoniu de pe anul scolastic expirat 1900/901, testimoniu de frecventare pe anul scolastic curent, și eventual și testimoniu de paupertate, intru cât ei nu sînt înrudiți cu fundatorul.

4. Cererile să se înainteze la acest consistor pînă la termenul indicat.

Blăș, din ședința consistorială ținută în 15 August 1901.

Victor Mihály

Archiepiscop și Mitropolit de Alba-Iulia și Făgăraș.

Nr. 83.

(22) 3—8

Ediot de loitare minuendă.

Prin aceste se aduce la cunoștința celor interesați, cum-că Miercuri în 11 Septembrie a. c. se va da în înțelegere pe cale de licitațiune publică minuendă edificarea bisericii celei nouă în parochia Nepos la 10 ore a. m. în localitatea școlii confesionale din loc.

Prețul clădirii este 66.667 corone 34 fileri, adică șese-zeci și șese mii șese sute șese-zeci și șapte corone 34 fileri, din care

substragîndu-se materialul prestat de comună în preț de 11.848 corone 96 fileri, ca preț de strigare va servi suma de 54.818 corone 38 fileri, adică cinci-zeci și patru mii opt sute opt-spre-zece corone trei-zeci și opt fileri. Licitanții vor ave să depună un vadiu legal. Planul și condițiunile de șese stați espuse spre studiare în cancelaria parochială din Nepos în orele oficiose.

Nepos, în 21 Iuliu 1901.

În numele senatului bisericesc gr. cat.

Președintele:

George Moldovan

preot gr. cat.

Notarul:

Andron Petri

Vasile Chibulentean

membreu în senat.

Cu veritabilul Christoph-Lack se pot văpsi (colora) padimentele caselor, fără de a se întrerupe folosirea acestora, fiind că nu are mirosul cel neplăcut cum și uscarea târzie și scortșoșă, ce o au văpselile și lacul de olei. A fară de acestea modul întrebunțării lui e de tot simplu, în cât îl pôte face fie cine.

Deposite în: (7) 12 15

Blăș: Ludovic Schuller. Sibiu: Franz Jahn Söhne.

La espustiunea milegară din Budapasta de la 1896 premiat cu metalia cea mare.

Turnătoria de clopote și de metal a lui Antoniu Novotny în Timișora-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea din nouă a clopotelor striccate, mai de parte spre facerea de clopote întregi armobose, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provădute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întorce cu ușurință în ori ce parte, în dată ce clopotele sînt băntute de o

lătură, prin ceea ce sînt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopotele patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari stut provădute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea să un ton mai intensiv, mai adinc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, de cât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patentat de 827 kg, este egal în tonul unui clopot de 408 kg, făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scanelor de fer bătut, de sine stătător, — spre ajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toce de metal. Clopote în greutate de 800 kg. și mai jos se adă tot de una în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere grăbuit și franco.